

- o nogi stabilizować w pozycji zastanej, wypełnić przestrzeń między podłożem i nogą oraz obłożyć nogi przedmiotami;
- o na okolicę urazu położyć zimny kompres, zmniejszający ból i obrzęk;
- o w przypadku złamania otwartego rozciąć odzież (nie zdejmować), by odsłonić miejsce zranienia, przykryć ranę opatrunkiem, stabilizować wystające fragmenty kości zwiniętymi bandażami i przymocować nad i pod raną do zdrowej części kończyny;
- o stabilizować kończyny w pozycji przyjętej przez poszkodowanego (nie przemieszczać);
- o zapewnić komfort termiczny (okryć folią NRC) i psychiczny (wspierać, rozmawiać) oraz reagować na zmiany w zachowaniu poszkodowanego.

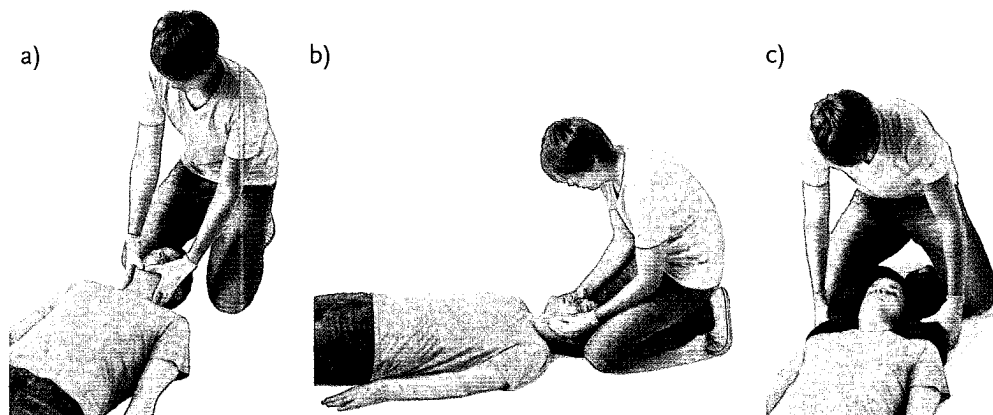
ZAPAMIĘTAJ

Po urazie poszkodowany odruchowo przyjmuje tzw. oszczędne ułożenie ciała. Nie zmieniaj tego. Unieruchamiaj w pozycji zastanej!

Jeżeli pojawią się jakiegokolwiek wątpliwości w kwestii rozpoznania urazu, przyjmuj zawsze wersję groźniejszą dla zdrowia lub życia poszkodowanego.

W przypadku uszkodzenia miednicy, klatki piersiowej, kręgosłupa lub czaszki nie można zastosować typowej pozycji przeciwwstrząsowej.

W urazach kręgosłupa i miednicy stabilizuj całe ciało przez zastosowanie unieruchomienia obłożeniowego, kontroluj czynności życiowe poszkodowanego, reaguj na zmiany i powstrzymaj się od wypowiadania uwag na temat podejrzeń dotyczących rozpoznania.

Rys. 29.3 Unieruchomienie odcinka szyjnego kręgosłupa: a) dłońmi, b) udami, c) za pomocą koca zrolowanego w kształcie litery U

29.3. Pogryzienia, użądlenia, ukąszenia

Sprawcami pogryzień są najczęściej zwierzęta domowe. Podczas udzielania pierwszej pomocy osobie pogryzionej należy:

- o zadbać o bezpieczeństwo (własne, świadków zdarzenia i poszkodowanego);
- o posadzić poszkodowanego, uspokoić, odsłonić ranę i opatrzyć (przemyć, najlepiej letnią wodą z mydłem, osuszyć i założyć opatrunek);
- o jeśli rana obficie krwawi, uciskać przez opatrunek do momentu ustania krwawienia (jeśli opatrunek przemoknie, należy dołożyć kolejną warstwę opatrunku i nie usuwać poprzedniej);

- o zebrać wywiad (SAMP)
- o nia właściciela zwierzęcia
- o zapewnić poszkodowanego

Wszystkie pogryzienia przez psy są niebezpieczne. Pogryzienia przez dzikie zwierzęta są bardzo niebezpieczne. Nie należy unosić kończyny. Podczas ataku psa należy

Ukąszenia i użądlenia przez owady są niebezpieczne, jeżeli człowiek nie jest uczulony na ich śliny. Pogryzienia przez dzikie zwierzęta są bardzo niebezpieczne. Nie należy unosić kończyny. Podczas ataku psa należy

W razie użądlenia przez owada należy zastosować zasadowy sposób postępowania. W razie ukąszenia przez owada należy zastosować zasadowy sposób postępowania.

W razie ukąszenia przez owada należy zastosować zasadowy sposób postępowania. W razie użądlenia przez owada należy zastosować zasadowy sposób postępowania.

W przypadku ukąszenia przez owada należy zastosować zasadowy sposób postępowania. W razie użądlenia przez owada należy zastosować zasadowy sposób postępowania.

Jeżeli w skórze usadowił się owad, należy go usunąć za pomocą specjalnej pompki (dostępnej w aptece) lub wyciągnąć go za pomocą igły i nici. Nie należy wyciągać owada palcami. Po usunięciu owada należy zastosować zasadowy sposób postępowania.

Skórę w miejscu pogryzienia należy dokładnie umyć wodą z mydłem. Następnie należy zastosować zasadowy sposób postępowania.

Ukąszenie przez żmiję jest bardzo niebezpieczne. Jeżeli człowiek nie jest uczulony na ślinę żmii, nie ma żadnych objawów. Jeżeli człowiek jest uczulony na ślinę żmii, objawy mogą być bardzo poważne. W razie ukąszenia przez żmiję należy zastosować zasadowy sposób postępowania.

Podczas udzielania pierwszej pomocy osobie ukąszonej przez żmiję należy zastosować zasadowy sposób postępowania. W razie użądlenia przez owada należy zastosować zasadowy sposób postępowania.

29.4. Ciała obce w ranach

Przy częściowej niedrożności rany należy zachęcać go do kaszlu. Po kaszlu ciało obce może wyjść z rany. W razie niepowodzenia należy zastosować zasadowy sposób postępowania.

- o stanąć bokiem, nieco odchylając głowę do tyłu, aby nie zasłaniać się ciałem o rany;
- o wykonywanie pięciu ruchów;
- o po każdym uderzeniu

Jeżeli uderzenia nie odniosą skutku, należy zastosować zasadowy sposób postępowania. W razie użądlenia przez owada należy zastosować zasadowy sposób postępowania.

- o pochylić poszkodowanego, aby ciało obce oparło się o biodro ratownika;